

Maksim Gorki

Kolme kertomusta

Maksim Gorki

Kolme kertomusta

 SAGA
EGMONT

Maksim Gor'ki

Kolme kertomusta

SAGA Egmont

Kolme kertomusta
Cover image: Shutterstock
Copyright © 2020 SAGA Egmont
All rights reserved
ISBN: 9788726546033

1. e-book edition, 2020
Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Maksim Gorjki.

Maksim Gorjki syntyi 1868 Nisjni-Novgorodin kaupungissa Keski-Venäjällä. Viiden vuoden vanhana kadotti hän isänsä, kymmenvuotiasna joutui hän myös äidittömäksi. Isoisä laittoi Maksimin suutarin oppiin. Mutta poika karkasi ja joutui ensin piirustajan, sitte pyhäinkuvien maalarin oppiin. Senkin ammatin hän jätti kesken sekä meni laivapojaksi erääseen Volga-höyrylaivaan. Siellä sai hän mestarikokilta lukea Gogolin, Uspjenskin ja Dumas vanhemman romaaneja. Kyökipojan toimi vaihdettiin puutarhurin ammattiin. Sekin jäi, kun halu opintoihin tuli niin suureksi, että hän päätti lähteä sitä tyydyttämään Kasaanin yliopistoon, jossa toivoi saavansa tieteitä harjoittaa maksuttomasti. Mutta tultuaan Kasaanissa huomaamaan semmoiset toiveet turhiksi, täytyi hänen taasen turvautua henkensä pitimeksi ruumiilliseen työhön, tällä kertaa leipurin ammattilaiseksi, saaden palkkaa kolme ruplaa kuussa. — Omasta kokemuksestaan sanookin hän leipurin ammattia kaikista raskaimmaksi. — Myös työskenteli hän puunhakkaajana, päiväpalkkalaisena ja kantajana. Aineellinen kurjuus sai hänet kerran semmoiseen epätoivoon, että ampui kuulun ruumiiseensa. Siitä parannuttuaan rupesi hän hedelmäkauppiaksi sekä yritteli huonolla menestyksellä monia muitakin elinkeinoja. Lopulta pääsi hän erään asianajajan, Laninin, kirjuriksi. Gorjki itse sanoo, että tämä mies vaikutti suuresti hänen henkiseen kehitykseensä.

Pian juuttui Gorjki kirjurin toimeenkin sekä lähti maailmata matkustelemaan. Niin taivalti hän kaupungista

kaupunkiin, kylästä kylään, halki koko laajan Venäjän maan. Tultuaan kotikaupunkiinsa, julkaisi hän sanomalehdissä muutamia pikkukuvauksia. Ne herättivät hiukan huomiota. V. 1896 tuli Gorjki tuttavaksi kuuluisan kirjailijan Vladimir Korolenkon kanssa, joka avasi ihmisten silmät näkemään Gorjkin suuria kirjailijalahjoja.

Nykyään on Gorjki, lähinnä Tolstoita, Venäjän suurin ja enin luettu kirjailija.

Hänen kirjavan elämänkuvauksensa täydennykseksi on vielä mainittava, että hän hiljattain sai istua vankilassakin, valtiollisista syistä. Gorjki kuvaa etupäässä alhaisten: työväen luokan ja pikkuporvariston elämää eikä unhota yhteiskunnan hylkyväkeäkään. Hänellä on tarkka huomiokyky ja paljo kokemusta. Sitä on hän saanut matkoillaan ja seurustellessaan monellaisten ihmisten kanssa.

Kertomuksensa ovat ikäänkuin semmoisinaan leikatut tosielämästä, iloineen, suruineen, myötä- ja vastoinkäymisineen. Suuria yksinkertaisuudessaan ja todellisuudessaan.

Kaksikymmentä kuusi ja yksi.

I.

Meitä oli kaksikymmentä kuusi kappaletta — kaksikymmentä kuusi elävää konetta, suljettuna kosteaan kellariin, missä aamusta iltaan vanutimme taikinaa sekä leivoimme rinkelöitä ja kakkuja. Ikkunamme alla oli kuoppa, jota peittivät homeiset tiilikivet; puitteisiin oli ulkopuolelle naulattu tiheä rautalankaverkko, eivätkä auringon säteet jaksaneet tunkeutua jauhontomun tahraamien ruutujen läpi. Mestariimme oli naulannut rautalangat ikkunan eteen sen vuoksi, ettemme voisi antaa hiukkasta hänen leivistänsä kerjäläisille taikka nälkiintyneille, työttömille tovereille; mestariimme nimitteli meitä varkaiksi ja lurjuksiksi sekä syötti meille päivälliseksi lihan asemesta pilaantuneita sisuskaluja.

Ummehtunutta ja ahdasta oli tuossa kiviarkussa, matalan, painostavan, noesta mustan ja hämähäkin siimoja täynnä olevan katon alla. Raskaasti ja ikävästi kului aikamme noiden paksujen, liasta ja homeesta tahraisten seinien sisäpuolella... Kello viisi aamulla nousimme ylös haluttomina, uneliaina, ja jo kello kuusi istuimme tylsinä ja välinpitämättöminä pöydän ympärillä leipomassa rinkelöitä taikinasta, jonka kumppanit olivat nukkuissamme laittaneet valmiiksi. Ja koko päivän, aina kello kymmeneen saakka ehtoolla, istuivat toiset meistä pöydän ympärillä kierrellen tuota kimmoista ainetta sekä samalla heilutellen itseään edestakaisin, ett'eivät jäsenet aivan jäykistyisi; toiset taas sekoittelivat jauhoja veteen. Ja koko päivän piti

kiehuva vesi synkkämielistä porinaansa kattilassa, missä rinkilöitä keitettiin, ja paistajan lapio raapusteli nopeasti ja kiukkuisesti uunin pohjaa hänen viskoessaan liukkaita, keitetyitä taikinamöhkäleitä tulikuumille tiilikiville. Aamusta iltaan paloivat halot uunin toisella sivulla ja liekkiä punainen hohde liehui seinällä, ikäänkuin meitä pilkaten. Tuo suunnaton uuni muistutti jonkun sadun hirviön muodotonta päätä, joka kohousi lattiasta ja aukoili tulta suitsevaa kitaansa, mistä kuuma höyry löyhysi vastaamme; ne kaksi mustaa vetoluukkua näyttivät tirkistelevän loppumatonta hyörinäämme, aivankuin pari silmiä — hirviön julmia, kylmiä silmiä, — tähystellen meitä alituisen ja samalla synkällä katseella, juurikuin väsyneinä näkemään orjia, joista ei enää ollut mitään inhimillistä toivottavana, vaan joita ainoastaan saatettiin halveksia ylpeän viisauden kylmällä ylenkatseella.

Päivän toisensa jälkeen seisoimme siellä tukehduttavassa, haisevassa ilmassa, jauhontomussa ja liassa, jota jaloissamme oli kulkeutunut pihalta sekä vanutimme taikinaa ja leivoimme rinkilöitä, joita kostutimme hiellämme ja vihasimme työtämme katkerasti, kiukkuisesti; emme koskaan syöneet omien käsiemme valmistetta, vaan nauteimme mieluummin mustaa leipää. Istuen vastatusten pitkässä pöydässä — yhdeksän kummallakin sivulla — liikuttelimme tuntikausia koneellisesti käsivarsiamme ja sormiamme; niin tottuneita olimme työhömme, ett'ei meidän koskaan tarvinnut tarkata, mitä teimme. Ja me olimme katselleet toisiamme ihan liiaksi, niin että kukin tunsikin jok'ikisen rypynkin toveriensa naamassa. Ei meillä ollut mitään puhumista; olimmekin totuttaneet itsemme olemaan aivan vaiti, ellemme nimittäin riidelleet — sillä ainahan sitä jotakin torailemisen syytä löytyy, varsinkin työtovereilla. Mutta me riitelimmekin kovin harvoin, sillä mihinkäpä sitä ihminen kykenisikään,

kun on puolikuolluksissa — kivikuvan kaltainen — ja työn kuorma tukahduttaa ajatuksetkin. Vaitioleminen on vaikeata ja kiduttavaa ainoastaan niille, jotka jo ovat sanoneet toisillensa kaikki eikä heillä enää ole mitään puhumista; — sitä vastaan ihmisille, jotka eivät milloinkaan ole paljoa puhuneet, on aivan helppoa olla ääneti. Mutta joskus me lauloimme, ja meidän laulumme alkoi siten, että joku kesken työtään äkkiä huokasi syvään niinkuin väsyksiin ajettu hevonen ja sitte hiljaa hyräillen alotti jonkun noista laahustavista lauluista, joiden lempeästi valitteleva sävelmä aina keventää laulajan sydäntä painostavaa raskasta kuormaa ja me toiset kuuntelemme ensin hiljaa hänen hyräilyänsä, joka lekuttelee ja sammuu raskaan kellariholvin alla niinkuin pienoinen tuli ulkona arolla koleana syksypäivänä, kun harmaa taivas riippuu lyijykattona maan yli. Sitte yhtyy toinenkin nuottiin ja nyt väreilee jo kaksi ääntä hiljaa ja surumielisesti kellariluolamme tunkkaisessa ilmapiirissä. Ja yht'äkkiä tarttuu useita ääniä samalla kertaa sävelmään ja se kohoaa kuin hyökyaalto, tulee voimakkaammaksi ja äänekkäämmäksi sekä näyttää aikovan särkeä pirstoiksi kivivankilamme kosteutta tippuvat, paksut seinät...

Pian laulamme me kaikki kaksikymmentä kuusi. Korkeat, yhteensulaneet äänet täyttävät leipomon; kohta ei sävel tunnu enää sinne mahtuvankaan, se lyö seinästä seinään, ähky, itkee ja elähdyttää sydäntä, samalla sitä kalvaen hiljaisella kivulla, aukasee siinä taasen vanhat haavat sekä herättää kaihoisan kaipauksen... Laulajat huokaavat syvään ja raskaasti, yksi ja toinen vaikenee äkisti, kuuntelee kauan, miten toverit laulavat, sekä yhtyy sitte jälleen nuottiin. Jotkut laulavat silmät kiinni; kenties he kuvittelevat laulun leveätä, mahtavaa virtaa auringonpaisteiseksi, kauas etäisyyteen ulottuvaksi tieksi, jota myöten he itse vaeltavat.